РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба висилувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 14-го падолиста 1916. Ч. 137. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, November 14, 1916. No. 137.

НОВА ПОБІДА СОЮЗНИХ ВІЙСК КОЛО БАРАНОВИЧ.

Москалї втратили 3.500 в полонених і 27 машинових крісів.

Успіхи Фалькенгайна на границї Семигороду. -- 1.500 полонених.

КРИТИЧНЕ ФІНАНСОВЕ ПОЛОЖЕНЄ В РОСІЇ, ІТАЛІЇ І РУМУНІЇ.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

НАСТУП СОЮЗНИХ ВІЙСК КОЛО БАРАНОВИЧ. — 3.500 ПОЛОНЕНИХ І 27 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

БЕРЛІН, 10. падолиста. — **На боєвім фронтї на північ від Баранович союзні війска перевели несподївано новий наступ, завдаючи Москалям сильний удар. Союзні війска здобули головні російські становища на лінії довгій на 4 кільометри.**

Втрати неприятеля дуже тяжкі. Около 3.500 Москалїв взято в полон. Також здобуто 27 машинових крісів і 12 метавок.

Урядовий звіт нїмецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЄОПОЛЬДА: Бранденбурські війска і 401. нїмецький полк піхоти під командою ґенерал-майора Віни взяли приступом в околиці Скробової (18 кільометрів на північ від Баранович) кілька рядів російських оборонних становищ на просторі чотирох кільометрів і прогнали неприятеля зовсїм за річку Скробову.

„Втрати наших війск були незначні. Натомість неприятель потерпів дуже тяжкі втрати. Москалї втратили в самих полонених 447 офіцирів і 3.380 салдатів. Наша воєнна добича складаєть ся з 27 машинових крісів і 12 метавок. Загалом Москалї потерпіли тяжке поражене.

„АРМІЯ АРХ. КАРЛА: На сїм боєвім фронтї положене не змінило ся".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 10. падолиста. — Урядовий рапорт російського ґенерального штабу звучить:

„В околиці Скробової (коло Баранович) неприятель перевів кілька нападів на наші становища. Наші війска ставили завзятий опір, відбиваючи 7 нападів неприятеля. Однак остаточно наші війска були приневолені уступити на другу головну лінію. Неприятель робив підчас наступу ужиток з огнистої поломіни.

„Над Бистрицею (в Галичинї) наші патрулї перевели успішно кілька нападів в околиці Пацикова, Лисця і Богородчан Старих".

НАСТУП СОЮЗНИХ ВІЙСК НА ПІВНІЧ ВІД ГАЛИЧА.

БЕРЛІН, 11. падолиста. — **На північ від Галича, на східнім березї Нараївки в околиці Краснолїся, союзні війска здобули головні становища Москалїв і задержали їх у своїх руках.**

На північ від Баранович Москалї робили великі зусиля, щоби відзискати утрачені становища в околиці Скробової. Всї протинапади відбито з дуже тяжкими втратами для неприятеля.

Урядовий рапорт доносить:

„АРМІЯ КН. ЛЄОПОЛЬДА: Москалї робили вчера даремні зусиля, щоби відзискати становища, які утратили були в четвер. Москалї потерпіли підчас своїх протинападів знова дуже тяжкі втрати.

„Над Нараївкою, на полудневий захід від фільварку Краснолїся нїмецькі війска взяли приступом головні російські становища. В ночи перевів нприятель пять сильних нападів, але без найменьшого успіху".

„В Карпатах у віддаленю 4 верств на полудне від Дземброня неприятель розпочав наступ. Наступ відбито.

„В околиці на захід від Татарова згинув хоробрий командант полку, полковник Опальовський, ранений відломком ґраната".

ПРОТИНАПАДИ МОСКАЛЇВ БЕЗУСПІШНІ.

БЕРЛІН, 12. падолиста. — Нїмецький ґенеральний штаб доносить:

„АРМІЯ КН. ЛЄОПОЛЬДА: На східнім березї ріки Нараївки поновний протинапад російських війск на становища, які наші війска здобули на полудневий захід від фільварку Краснолїсє, не удав ся".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 11. падолиста. — Російський ґенеральний штаб доносить:

„В околиці Скробової нашим війскам удало ся в однім місци відзискати частину утрачених становищ. Вечером боротьба втратила на силї.

„На схід від Нараївки, в околиці Свистїльник і Липиці долїшної, неприятель переводив вчера через цїлий день без перестанку напади на наші становища. Напади відбили наші війска будьто при помочи огню, будьто в боротьбі на баґнети. Пополудни неприятель приневолив наші війска опустити декуди свої становища. Але вечером наші війска перевели протинапад і відобрали назад утрачені становища.

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОГРАД, 12. падолиста. — Урядовий російський рапорт звучить:

„В околиці Липиці долїшної і Свистїльник (на північ від Галича) неприятель острілював вчера знова через цїлий день наші передні окопи. Над вечером неприятель зробив наступ і заняв часть напів знищених окопів.

„На прочім фронтї відбувала ся лише перестрілка. Наші патрулї переводили в ріжних місцях успішні напади."

ВІЙНА З РУМУНІЄЮ:

ОКОЛО 360 РУМУНІВ ВЗЯТО ЗНОВА В ПОЛОН.

БЕРЛІН, 11. падолиста. — **Союзні війска Фалькенгайна відносять дальші успіхи в боротьбі, яка ведеть ся на румунській територїї, в просмиках на полудне від границї Семигороду.**

На полудне від просмика Предаль полонено вчера 160 румунських жовнїрів, а в просмиках дальше на захід посерх 200.

Урядовий рапорт звучить:

„АРМІЯ ФАЛЬКЕНГАЙНА: На захід від шляху, який веде до Сінеї, союзні війска взяли приступом в боротьбі на баґнети укріплені становища Румунів, беручи в полон 160 жовнїрів.

„В просмиках дальше на захід, прийшло лише до поменьших боїв, в яких полонено поверх 200 Румунів.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Воєнне положене не змінило ся".

ДАЛЬШИЙ НАСТУП В НАПРЯМІ ПІТЕШТІ І ПЛОЕШТІ. — 200 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 10. падолиста. — **Війска під командою Фалькенгайна продовжують свій дальший наступ в напрямі головних міст в північно-західній Румунії: Плоешті і Пітешті. У вчерашній битві полонено 4 румунських офіцирів і 188 жовнїрів.**

В Добруджі не зайшли жадні важнійші зміни.

Урядовий рапорт доносить:

„АРМІЯ ФАЛЬКЕНГАЙНА: Наші напади в горах Ґерґені принесли значні успіхи.

„На полудне від просмика Предаль наші війска посувають ся в напрямі Сінаї і Плоешті. Вчера наші війска відбили напади Румунів і взяли в полон 44 офіцирів та 188 жовнїрів. Крім того здобуто 4 машинові кріси.

„На полудне від просмика Червоної Вежі війска посувають ся в напрямі міста Пітешті.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: В Добруджі не зайшли жадні важнійші зміни".

БИТВА НА ЗАХІД ВІД ЧЕРНАВОДИ.

ЛОНДОН, 11. падолиста. — Вісти, які надійшли з терену війни в Румунії про битву на захід від Чернаводи, викликали серед військових кругів затрівожене.

Петроґрадські телєґрами донесли іменно, що на західнім березї Дунаю коло Дунареї (два кільометри на захід від Чернаводи) прийшло до боротьби.

З того показуєть ся, що Макензенови удало ся переправити частину своїх війск коло Чернаводи на другий бік Дунаю. Коли би Макензен був вспів переправити в тім місци значнїйшу силу своїх війск, тоді Румунія найшла би ся в дуже поважній небезпеці.

Дальше можна здогадувати ся, що румунський ґенеральний штаб, аби усунути сю небезпеку, вислав нову армію, яка має на цїли приневолити противника уступити назад на східний берег Дунаю.

СОЮЗНІ ВІЙСКА ПОЛОНИЛИ ПОВЕРХ 1.000 РУМУНІВ В ПРОСМИКУ ОЙТУЗ.

БЕРЛІН, 12. падолиста. — **Війска Фалькенгайна відбили на північ від просмика Ойтуз (на східній границї Семигороду) вісїм румунських нападів і самі перейшли до офензиви. Союзні війска взяли приступом румунські становища, причім полонили поверх 1.000 Румунів і здобули 7 машинових крісів.**

На полудневім фронтї Семигороду союзні війска продовжують свій наступ здовж зелїзничого шляху Предаль, в долинї ріки Жію та в околиці Оршови.

Урядовий звіт нїмецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ ФАЛЬКЕНГАЙНА. На східнім фронтї Семигороду нїмецькі війска відбили вісїм нападів неприятеля на північ від просмика Ойтуз. Підчас сеї боротьби полонено 18 румунських офіцирів і поверх 1.000 жовнїрів. Крім того здобуто також 7 машинових крісів.

„На полудневім фронтї Семигороду, здовж зелїзничого шляху, який веде на полудне через просмик Предаль, в просмику Сурдук (в долинї ріки Жію, і в околиці Оршови) передні патрулї наших війск посувають ся дальше наперед.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: В Добруджі і здовж Дунаю не зайшла жадна важнїйша зміна".

РУМУНСЬКИЙ РАПОРТ.

БУКАРЕШТ, 12. падолиста. — Румунський ґенеральний штаб доносить:

„На північнім і північно-західнім фронтї: В долинї ріки Тротус наші війска перевели напад і заняли гори, положені 8 кільометрів на північ від Аґас.

„На північ від просмика Ойтуз неприятель перевів вісїм нападів в напрямі гори Черніци, але без успіху. Всї напади зістали відбиті.

„На полудне від просмика Предаль прийшло до перестрілки в околиці Лїнешті і Кандешті.

„На правім березї ріки Алюти неприятель розпочав сильний наступ.

„В долинї ріки Жію наші війска були приневолені уступити перед перевагою ворожих війск назад.

„В околиці Оршови розпочала ся завзята битва".

—o—

КРИТИЧНЕ ФІНАНСОВЕ ПОЛОЖЕНЄ В РОСІЇ, ІТАЛІЇ І РУМУНІЇ.

БЕРЛІН, 12. падолиста. — З достовірного жерела доносить швайцарська часопись „Ціріхер Пост" деякі важнїйші подробиці про фінансову конференцію анґлїйських союзників в містї Бульонь. Участь в нарадах брали міністри фінансів і представителї фінансових кругів.

Хід нарад виказав, що аліянтам грозить дуже тяжке фінансове положенє. Показало ся, що американські кредити вже майже вичерпані, а резерви вистарчають заледви на покритє біжучих замовлень.

На останній нарадї змінено систему, яку принято на попередній фінансовій конференції, котра відбула ся в Калє (у Франції), в сей спосіб, що відповідальність за кредити своїх союзників бере на себе крім Анґлії також і Франція.

Великі клопоти справляють нові кредити для Росії і Італії.

Американські капіталїсти є готові уділити Росії нові кредити без поруки її союзників в заміну за ріжні торговельні концесії. Богато капіталїстів веде вже в сїй справі переговори. Щоби піднести в Злучених Державах **вартість рубля** (який упав в останних часах на низше 30 центів) **Анґлія згодила ся ще перед днем 17. падолиста перевезти з Лондону до Ню Йорку російську резерву в золотї на суму 375 міліонів рублїв.**

Конференція ухвалила вислати до Злучених Держав комісію, зложену з представителїв анґлїйського і французького правительства, щоби навязати нові переговори в Ню Йорку і Вашінґтонї в справі більшої воєнної позички.

На нарадї представитель італїйського правительства зложив заяву, що зусиля його правительства, аби в Ню Йорку затягнути позичку в сумі 500 міліонів долярів, стрінули великі трудности. **Американські фінансові круги не хотять зовсім брати під свою розвагу кредит для Італії.** Дотеперішні позички Італії виписано на довг Анґлії. Тому італїйський делєґат просив, щоби Анґлія і Франція удїлили Італії сейчас позичку у висотї 200 міліонів лїрів.

Справа кредиту для Румунії доси не є ще вияснена. Як довго Румунія не згодила ся на підписанє зобовязаня, що не заключить окремого мира з противником, так довго Румунія не може числити на фінансове попертє зі сторони Анґлії.

НА МОРИ:

АВСТРІЙЦЇ ЗАТОПИЛИ ДОСИ 28 ІТАЛЇЙСЬКИХ, ФРАНЦУСЬКИХ І АНҐЛЇЙСЬКИХ ВОЄННИХ КОРАБЛЇВ.

ВІДЕНЬ, в жовтни. — Підчас коли очи цїлого сьвіта звернені на нїмецьку і анґлїйську фльоту, австрійсько-угорська фльота звиваєть ся пильно на Адрійськім і Середземнім мори, осягаючи зовсїм вдоволяючий успіх.

Урядове зіставленє австрійської адміралїції виказує, що від початку війни дотепер австрійська фльота знищила 28 італїйських, французьких і анґлїйських воєнних кораблїв на загальну містоту 85.572 тон. Се рівнаєть ся знищеню 5% французької фльоти, а 10% італїйської фльоти.

Урядова статистика виказує, що будьто підводними лодками, будьто стрілами затоплено отсї кораблї:

Французькі кораблї: 1 дредн от, 1 панцирний кружляк, 1 торпедовець і 5 підводних лодок; **разом 8 кораблїв.**

Італїйські кораблї: 2 панцирні кружляки, 3 помічні кружляки, 6 торпедовців і 8 підводних лодок; **разом 19 кораблїв.**

Анґлїйські кораблї: 1 кружляк.

Крім того австрійські воєнні лодки взяли також значну участь в топленю кораблїв торговельних.

„ДАЙТШЛЯНД" КОЖДОЇ ХВИЛЇ ГОТОВИЙ ДО ВІДЇЗДУ.

НЮ ЛОНДОН, КОНН., 12. падолиста. — День відїзду нїмецького підводного корабля „Дайтшлянду" покищо незвісний, хоч від суботи корабель є вже готовий до відїзду.

В суботу удав ся один із офіцирів „Дайтшлянду" до цлового уряду, правдоподібно в справі підписаня ладункового манїфесту. Вартість набору, який складаєть ся знова головно з ґуми, міди і нїклю, оцінюють на 1½ міліона долярів.

Поголоски, що поза тримилевою границею ворожі воєнні кораблї чигають на „Дайтшлянд", щораз більше множать ся. Також ходить чутка, що недалеко берегів Злучених Держав находять ся дві нїмецькі воєнні лодки, щоби супроводжати „Дайтшлянд" в часї його повороту до Нїмеччини.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ" І ПРИЄДНУЙТЕ ЇЙ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

З біжучої хвилі.

Вибори на президента вже давно покінчені, але певний вислід ще й доси не звісний. Дотеперішні звіти з обчислень голосів виказують, що Вілсон одержав більшість голосів та що його вибір на президента вже запевнений. Однак екзекутива републиканської партії не хоче ще дати за виграну і здержує ся признати побіду свого противника.

Републиканська партія зажадала в тих стейтах, в котрих Вілсон перейшов лише малою більшостию голосів, поновного перечисленя і провіреня голосів. З тої причини урядове проголошене висліду голосованя може опізнити ся знова на кілька днів.

Сегорічні вибори виказали, що число голосуючих було в сім році найвисше: воно виносило поверх 18 міліонів. З того одержав Вілсон около 8,500.000, Гюз 8,100.000, а кандидат соціялістичної партії, Бенсон, 1,200.000 голосів. Вілсон одержав отже всего 400.000 голосів більше ніж Гюз.

Сегорічні вибори дали ще одну несподіванку, а іменно вони принесли більшість републиканській партії в низшій палаті конґресу. Републиканці будуть мати більшість двох або трох голосів. Положенє президента може бути дуже тяжке при більшости голосів противної партії.

В німецькій часописи „Ню Йоркер Герольд" читаємо слідуючу новинку:

У каварни в Парижу навязала ся ось-така розмова між гостем і кельнером:

— Отже, приятелю, — каже гість — ви є тепер цілком задоволені, що ваша вітчина перейшла на сторону наших союзників. Думаю, що можете вступити в ряди нашої армії і бороти ся з ворогами за право і волю?

— Що? Мій край виступив до війни? Про який край ви думаєте? — питає кельнер.

— Як жеж? Минувшого тижня ви признали ся мені, що ви є Румуном і якраз через се я дав вам добрий „трінкґельд".

— Так! Я був Румуном, але тепер я є Еспанцем, — відповідає кельнер.

— Що-ж се має означати? Змінюєте національність наче сорочку?

— Ваша рація, пане, — каже кельнер — але я в засаді держу ся невтральности, бо хочу жити. Перед війною я був Бельґійцем, а вибухла війна — я казав, що я є родом з Люксембурґа — отже Німцем. Відтак я був Італійцем, потім Румуном, а коли Румунія виступила до війни, то я став Еспанцем.

І між українським народом лучають ся такі „кельнери". Між Поляками вони Поляки, між Словаками Словаки, між Москалями Москалї і т. д. Вони можуть бути, чим кому завгодно, аби лише не Українцями, бо то річ непоплатна...

В московськім „Русскім Слові" (ч. 227) поміщено новинку, яка дає відповідь на питанє: „За що в Росії засилають на Сибір?" Ось та новинка:

Красноярск, 12. жовтня. — Помер політичний засланець А. М. Колосов. Покійного заслано на Сибір на основі вироку петроґрадської судової палати за приналежність до соціял-демократичної партії. До часу засланя Колосов був членом многих фахових орґанізацій в Петроґраді.

Становище Німеччини

ЗГЛЯДОМ МІЖНАРОДНОЇ ЛІҐИ ДЛЯ УДЕРЖАНЯ МИРА.

—o—

Дня 9. падолиста с. р. німецький канцлєр, Бетман-Гольвеґ, виголосив промову в комісії для внутрішних справ, у якій зазначив становище німецької держави зглядом проєкту основаня міжнародної ліґи для удержаня мира. Конечність такої ліґи признав також у своїй промові анґлійський секретар для заграничних справ, лорд Ґрей.

На вступі своєї бесіди подав канцлєр головні причини великої сьвітової війни: мобілїзацію Росії і облудну гру Анґлії. Отсі дві події спричинили велику сьвітову катастрофу. Канцлєр, представивши дуже точний звіт про заходи і стараня Німеччини запобігти війні, та навівши підступну політику зі сторони нинїшних ворогів, приступив до близшого обговореня задач і цілий міжнародної ліґи. Канцлєр сказав отсе:

„Ми ніколи не сумнївали ся щодо можливости удержаня мира при помочи міжнародних орґанізацій, як на примір через основанє мирового суду. На сім місци я не хочу обговорювати сеї справи зі сторони теоретичної, але ми мусимо начеркнути своє становище на підставі подій теперішних і в часї мира.

„Коли при заключеню мира і по війні сьвіт набере сьвідомости, яке страшне було знищенє людського житя і майна, тоді ціле людство піднесе крик, аби полагоджувати міждержавні справи способом мирним і на підставі взаїмного порозуміня, щоби таким чином, о скільки лише те буде лежати в людській силї, запобігти на будуче так страшній катастрофі. Се домаганє, сей клич буде так сильний і слушний, що він мусить осягнути успіх.

„Безперечно, що Німеччина доложить всїх своїх старань, аби розслїдити проєкти, які мають довести до практичного розвязаня сего питаня, і допомогти до їх зреалїзованя; і то тим більше, коли числимо на те, що війна сотворить нове політичне положенє, яке дасть спромогу свобідного розвою всїх народів, як великих так і малих. Тоді принцип справедливости і свобідного розвою мусить бути переведений не лише на континенті, але також на мори. Однак про се лорд Ґрей анї слівцем у своїй промові не згадав".

Дальше канцлєр доказував, що ідеї Ґрея щодо міжнародної ліґи є трохи дивного рода, бо в них узгляднено лише потреби анґлійського народу. Ґрей надіється, що міжнародну ліґу утворять по війні невтральні держави, які підчас війни були приневолені мовчки терпіти на мори анґлійське пановане, та що вони через те переймуть на себе також ґарантію, що пляни Анґлії після її побіди над Німеччиною будуть переведені в житє. Є се річию, яка не дасть ся заперечити, що Анґлія і Франція в 1915 р. обіцяли віддати Росії пановане над Царгородом, Босфором і західною частию Дарданелів. Мала-ж Азія мала бути розділена поміж Анґлію і Францію.

„Така політика брутальної сили — говорив дальше канцлєр — не може бути ніколи підставою успішної міжнародної ліґи для удержаня мира. Се є забаганки наших ворогів на територіяльні здобутки; до сего треба ще долучити домаганя Франції щодо Альзациї і Льотаринґії. Натомісць я ніколи словом не згадував про анексію Бельґії яко воєнної цїли Німеччини.

„Першим услівєм для привернення міжнародних відносин при помочи мирових судів і мирових компромісів у спірних справах мусить бути те, що не сьміє ся творити жадного союза держав з характером заборчости. Німеччина є кождої хвилї готова вступити в члени мирової ліґи, яка мала би удержати у відповідних границях буритслів мира.

„Історія міжнародних відносин з часів передвоєнних стоїть ясно перед очима цілого сьвіта. Що загнало Францію на сторону Росії? Альзация і Льотаринґія. Чого хотіла Росія? Царгороду. Длячого злучила ся з тими двома державами Анґлія? Бо Німеччина через свою мирну роботу стала надто сильною. А що ми мали зробити? Лорд Ґрей сказав, що Німеччина, обіцюючи Анґлії цілість Франції і Бельґії, хотіла запевнити собі у неї право на забранє французьких кольоній. Але прецінь навіть зійшовшому з ума чоловікови в Німеччині не прийшло би ніколи на гадку нападати на Францію в тій цїли, щоби забрати її кольонії. Не те було нещастєм Европи, але факт, що анґлійське правительство підпирало заборчі наміри Франції і Росії, яких здійсненє без европейської війни було би неможливе.

Утворенє польської армії.

Рівночасно з проклямацією про основанє независимого польського королївства ґенеральний ґубернатор у Варшаві, ґенерал Безелєр, і ґенеральний ґубернатор у Люблинї, ґенерал Кук, оголосили відозву, в якій взиває ся польських добровольців вступати в ряди польського війска. В сїй відозві між иншим говорить ся отсе:

Володарі союзних держав, Австро-Угорщини і Німеччини, подали до відома своє рішенє, щоби з польських земель, увільнених зпід російського ярма, утворити самостійне Польське Королївство. Ваше найгорячійше, від віку надармо вижидане баженє тепер сповнило ся.

Небезпека в тих тяжких воєнних часах і наші стараня о наші війска, які стоять напроти ворога, змушують нас управу Вашої нової держави покищо задержати ще у своїх руках. Однак дуже радо дамо при Вашій помочи новооснованому Польському Королївству через відповідні розпорядки такі загальні інституції, котрі дають ґарантію на його успішну будову, а також запевнять розвій і певність на будуче.

З тих уряджень є найважнїйшим сотворенє польської армії. Боротьба проти Росії ще не скінчена. Ви бажаєте собі взяти участь в сїй боротьбі. Станьте отже по нашій сторонї яко добровольці, щоби бути помічними при віднесеню цілковитої побіди над Вашими ворогами. Хоробро і з великим відзначенєм Ваші братя бороли ся по нашій сторонї. Наслїдуйте їх у нових війсках, які разом з леґіонами будуть становити польську армію, щоби хоронити Вашу нову державу і дати їй повну запоруку на внутрішну і вні шну обезпеку.

Будете боронити свій край під власними барвами і прапорами, які так високо ціните. Ми знаємо Вашу хоробрість і Вашу горячу любов до вітчини, і тому кличемо Вас ставати під прапор. Ваші хоробрі мужі підуть слїдами польських леґіонів і в спільній праці з німецькими та австрійсько-угорськими війсками положать основи для польської армії, в якій віджиють славні традиції Ваших воєнних часів через вірність і хоробрість Ваших жовнірів.

Отся відозва вказує ясно на причину, яка спонукала німецьке й австрійське правительство проголосити вже тепер независимість польської держави. Коли би центральним державам не розходило ся о польську армію, то правдоподібно справа занятих територій мусїла би чекати остаточного полагодженя аж по скінченю війни.

Після обчислень російських статистиків російські територіі, заняті німецькими війсками, можуть дати около 1,200.000 рекрутів, беручи в рахубу всїх мущин, способних до військової служби у віці від 18 до 50 літ. Російські військові власти уважають за великий блуд те, що уступаючи ще в початках війни з Польського Королївства не забирали зі собою всїх мущин, способних до військової служби. Сю методу примінювали в Польськім Королївстві допера після занятя Німцями Варшави і Люблина, а в Галичинї, почавши від Днїстра, Золотої Липи і Стиру.

Після міркувань воєнних знавців польська армія може стати дуже важним чинником в дальшій війні, а передівсім у воєнних операціях на сходї. Нова армія мала би взяти участь у воєнній кампанії, якої надіють ся на весну 1917 року проти Росії. Зближаюча ся зимова пора після гадки німецьких знавців військових вистарчає на вправленє і зорґанізованє армії.

Недвозначно Німцї дають Полякам до зрозуміня, що від поставленя ними армії буде богато залежати уложенє дальших відносин і остаточне полагодженє справ, які відносять ся до польської держави.

НІМЕЦЬКА СОЦІЯЛІСТИЧНА БІЛЬШІСТЬ ОБГОВОРЮЄ ЗЛУКУ З РОСІЄЮ.

Часть представителів т. зв. „більшости" німецької соціял-демократії обговорює у своїх орґанах („Соціялістіше Монатсгефте" і „Ді Ґльоке") вартість зближеня Росії і заповідає Німеччинї сьвітлу господарську будучність, яку принесла би їй її злука з російською державою. На сю тему пишуть найбільше практичні в тих справах люди, як Макс Шіппель, др. Людвик Квессель і Вільгельм Янсен.

У своїй статї Макс Шіппель каже: „Від дня, коли війска Росії здусили угорську революцію, заграничка політика Росії є для внутрішної політики німецької лївиці предметом огиди. Ми все старали ся, щоби такі російські впливи на нашу (німецьку) державу знищити і кождий правдивий демократ був приготовлений до того кроку. Від того часу ми все задивляли ся на неї яко на край, що грозить европейській культурі. Ми все сумнївали ся, чи в Росії зродить ся колинебудь радикальна думка, яка стала би нам до помочи в боротьбі з монархізмом. Ми уважали Росію яко державу наскрізь запродану цареви і яко вітчину Татарів та мешканців центральної Азії. Відколи російські війска здавили повстанє Мадярів, відтоді ми почали уважати Росію за чинник, який грозить свобідній думці і цивілізації Европи. І лише на тій основі наші (соціялістичні) посли підносили сю справу в парляменті і уважали за всенародний обовязок перестерегти своє правительство перед загальною небезпекою, яка грозить цілій Европі, а зокрема німецькій нації і культурі, зі сторони Росії".

Дальше говорить Шіппель, що протягом сеї війни „темні бажаня маси", щоби за всяку цїну поконати Росію, почали звертати ся в инший бік — аби поконати Анґлію.

„Чи се можливо, — питає Шіппель — аби з історичного становища між Німеччиною і Росією було потрібне відокремленє і конфлїкт? Чи нам не знаний остро ограничений спільний інтерес в кругах сьвітової політики? Вже само ґеоґрафічне положенє і сусїдство двох великих держав каже нам, що ми повинні жити у взаїмній згоді".

Шіппель опирає ся на тім, що Росія в засаді є державою слабою і вона конче потребує злуки з Німеччиною.

* * *

Др. Людвик Квессель у часописи „Соціялістіше Монатсгефте" (з 31-го серпня) містить свою статю під заголовком: „Quo vadis, Germania?" (Куди йдеш, Німеччино?) і рівночасно дає на се відповідь: „До злуки з Росією!"

„З народами Сходу ми (Німцї) можемо прожити в мирі більше ніж 100 років, аж доки Росія не увірить, що проти Анґлії треба витягнути меч. Хто каже, що Росія про се останнє не знає, той дуже слабо думає. Ситуація на Сходї вказує нам дорогу і дає нам підставу звязати таку коаліцію, заки Анґлія не приготовить ся на сей удар...

„Російська небезпека для центральних держав, о скільки вона взагалі тепер істнує, може бути тоді грізною, коли її житєві інтереси будуть звязані з иншими, ворожими нам державами. Коли ми всї докази будемо виводити зі становища господарського і політичного, то мусимо вірити, що **наша будучність зоріє не там, де сонце заходить, але там, де сонце сходить!**"

* * *

Инший орґан німецької соціял-демократичної „більшости", „Ді Ґльоке", поміщує статю Вільгельма Янсена. Заголовок його статї носить назву: „Німеччина — Росія". Янсен пише так:

„Заграничкa політика якогось краю мусить звертати ся в ту сторону, де вона стрічає найменьшу опозицію. Чи може Німеччина опирати ся на злуцї з Анґлією? — Нї! Анґлія жадає собі добра, яке й здобуває на меньше зорґанізованих націях. Вже тут не може бути мови про нїяку економічну злуку Німеччини з Анґлією. Тут може бути мова лише про Росію, де йде робота — економічна і політична! Ми — каже Янсен — мусимо звернути увагу на се, що Росія за всяку цїну хоче позбути ся американських впливів. А до сього ми можемо їй дуже богато допомогти. **Росія є краєм великих економічних можливостий. За собою ми потягнемо всї російські національности, бо політика Росії зглядом національного питаня є дуже... немудра. В напрямі поступу Росія не зробить вже більше нічого.**

„Хто із західних демократів або із соціялістів невтральних держав думає, що по німецькій небезпеці наступить небезпека російська, той може собі робити, що йому подобає ся. Ми одначе не маємо найменьшої підстави так думати. Внутрішнє урядженє Росії належить до її народів. Ми не маємо позволеня мішати ся до сього.

„Коли Німеччина не зробила нічого для російської реформи, то се вина французьких і анґлійських політиків — каже Янсен.

„Ми не є покликані на се, щоби забавляти ся дурницями. Ми мусимо знати лише одно: в будуччинї ми маємо злучити наші зносини з російськими націями. Там є наша будучність. В Анґлії є лише минувшина.

„Ми не потребуємо єднати ся з державою царя, — каже Янсен. — Ми єднаємо ся з російськими націями. Бо держава царя — пропавша! Але нарід буде дальше жити. Нарід представляє вартість. Ми мусимо зєднати собі опінію в російського чоловіка. Знаймо, що йому бракує! **Російському чоловікови бракує особистої і національної свободи, а ми даймо йому ту свободу! Тоді симпатії російських націй будуть за нами і тимсамим держава царя ослабне!**

„Колиж наші інтереси підуть рука в руку з інтересами російського громадянина, тоді наш промисл є запевнений і Анґлія буде нас малощо обходити".

ІВАН ФРАНКО.

СЬМІЙТЕСЬ З МЕНЕ, ВІЧНІ ЗОРІ!...

Сьмійтесь з мене, вічні зорі!
Я нещасний, я червяк!
В мене серце, нерви хорі,
Не подужають ніяк.

Сам з собою у роздорі,
Своїх власних дум боюсь...
Сьмійтесь з мене, вічні зорі!.
Я слабий, над труси трус.

Сам від себе геть, за море
Я тікаю... Чи втечу?
Я — кайданник! Власне горе
За собою волочу.

РУМУНСЬКИЙ ЗБІЖЕВИЙ ШПИХЛІР.

—o—

Румунія — се край рільничий. Цїлий румунський промисл опирає ся на урожайности землї, де ще много рук треба приложити, щоби її добре управити. І коли управа ріллї в Румунії задля браку добрих відносин господарських не була так добре розвинена, то всеж таки Румунія належала до ряду тих держав, які вивозять із своїх границь найбільше збіжа. Румунія продавала головно кукурузу і пшеницю, ячмінь і жито, а вкінци овес, просо і насїня, з яких витискає ся олїй. Урожай пшениці в Румунії обчислено річно найменьше на 45 міліонів гектолїтрів (около 140 міліонів бушлів), а під управу сеї пшениці зуживано 2 міліони гектарів (5 міліонів акрів) управного поля.

Наслідком великих збіжевих урожаїв розвинув ся в Румунії млинарський промисл. Кромі маленьких млинів, які бувають майже в кождім другім селї, є ще в Румунії також 60 великих новомодних млинів, які в день і в ночи мололи збіже для вивозу. Найбільші млини є в повітах Ботозані і Дорогой. На збіже і муку побудовано в Румунії численні шпихлїрі, яких конструкція в деяких случаях може дорівнати американським шпихлїрам.

Вже в роцї 1890-тім засновано в Румунії велике акційне товариство, котрого головні шпихлїрі були в Браілї і Галацу. Правительство, маючи на сих шпихлїрах добрий інтерес, заложило в 1916 роцї подібний шпихлїр в Констанції над Чорним морем. Констанцу укріплено і вона стала ся першорядною румунською пристанию з морським побережем довжини всього 6.320 метрів.

Для господарського промислу Румунії причинив ся найбільше Дунай. З хвилею, як управильнено русло Дунаю коло Зелїзних Воріт, Пашови і Оршови, відтоді румунський промисл почав дуже скоро зростати. Румунія підписала тоді договір з Австро-Угорщиною, при помочи котрого румунське збіже йшло в далекі сьвіти. Румунські купцї перепродували збіже австрійським купцям, сї останні спроваджували його Дунаєм в глибину Австрії, а відси зелїзницею до инших держав.

Нинї, коли Румунія виступила на арену европейської війни, весь її промисл, торговля і рільництво упали. І по війнї треба буде довго ждати, заки Румунія поверне до первісного стану.

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

(Передрук заборонений),

50. Іван Преде.

Безглузда політика ніколи не дасть добрих наслідків. Сього навіть і доказувати не треба, але я хочу розказати тут, які наслідки мала політика ґенерала Курлова в Прибалтійськім краю, коли його скоро по вибуху війни зробили головним начальником сього краю.

* * *

Латиші, мешканці Прибалтійського краю, взагалі були і є добрими російськими патріотами, а підчас сеї війни се ще більше ствердило ся. Латиші не тільки йшли до війска з обовязку, але дали і богато добровольців, орґанізували окремі латиньскі леґіони з молодіжи, а старі діди, жінки, навіть діти-підлітки орґанізували партизантські відділи.

Се стане зовсім зрозумілим, коли ми пригадаємо собі, що Латиші є тільки селяни і то малоземельні, або беземельні. Латвія (так називаєть ся край заселений Латишами) дуже подібна до Галичини, де Українці є селяни, а дідичі Поляки, або Жиди. Ріжниця тільки в тім, що дідичі в Галичині хоч і давили селян, і давили дуже, але ніколи не давили так, як то робили дідичі в Прибалтійськім краю, а дідичами там є виключно Німці.

Латиський нарід був не тільки пригноблений ними, а навіть і зовсім задавлений. Хоч кріпацтво в Росії скасовано ще року 1861, але в Прибалтійськім краю була і до останних днів панщина. Панами були Німці, а кріпаками Латиші.

З сього видно, що Латишам ні за що було любити Німців і через те, коли вибухла війна, Латиші одностайно стали на боротьбу зі своїми віковічними ворогами.

* * *

Назначили головним начальником краю ґен. Курлова і... почала ся „чистка" — тільки не Німців, а Латишів.

Наслідком тої політики ґен. Курлова маленький, малочисленний латиський нарід займає серед инших народів на засланю пяте місце.

Богато фактів указує на те, що ґен. Курлов був великим прихильником Німців; богато виявило ся і таких фактів, що російський ґенерал Курлов вів політику не на користь Росії. За се його усунули з посади і передали до суду, але всіх тих нещасливих, всі ті тисячі народу, що він заслав на Сибір, там і по сей день залишили... Політика ґен. Курлова урядово признана шкідною, а його жертви конають на Сибірі.

* * *

Одною з таких його жертв був і Іван Преде, звичайний фабричний робітник, коваль. Разом з другими Латишами його привезли етапом на засланє в Наримський край 4. марта 1915 р. і поселили в маленькім селї Городищи, 6 верств від Нариму на північ. Село Городище лежить на дуже низкім місци і на весні, коли ріки розливають ся, се село заливаєть ся водою. Хати там построєні на торчах (палях) і два місяці на весні люди з хати в хату на човнах їздять.

Люди живуть бідно, але живуть... Землї для хліборобства у них бракує, хліб вони собі, рівнож як і всяку ярину, купують, а самі жиють з риби. В околичних ріках маса риби. З вік віків городищани жиють рибою, до води привикли і навіть сплять у човнах.

Але Латиші до житя на воді не призвичаїлись; не призвичаїлись до сього і Українці з Галичини, котрих в Городищи було коло 20 осіб.

На весні до Івана Преде приїхала його жінка Олена.

Жінці і дітям, коли вони приїдуть до свого засланого батька, також видаєть ся урядова пенсія; треба тільки доказати, що приїхавша є дійсно жінкою дотичного засланця.

Олена Преде була записана в пашпорті свого чоловіка Івана Преде. Сей пашпорт вона привезла з собою, але пенсії їй не дали. Справник Пелїошевський сказав, що одної записки в пашпорті не вистарчає, аби доказати, що вона є жінкою Івана Преде, а треба, мовляв, дістати від пастора шлюбне сьвідоцтво.

Дістати таке сьвідоцтво Іван Преде не мав змоги, бо те село, відки він походить і де він вінчав ся зі своєю жінкою, вже було забране Німцями.

Жити-ж двом особам за 7 рублів 70 копійок урядової пенсії було не тільки тяжко, але й цїлком неможливо.

* * *

Чотири верстви від Нариму на південь є невеличке село Луговське. Лежить воно на дуже високім місци, водою ніколи не заливаєть ся і тамошні селяни займають ся хліборобством.

В тім селї є кузня, а в кузні всякі знаряди, лише коваля нема. Сю кузню коло десяти літ тому назад збудували селяни, коли там, серед тодішних засланців, був добрий коваль.

Роботи для коваля в Луговськім досить: тому сокиру насталити, другому плуг направити, третому борону, віялку, а то й коня підкувати. Звичайно як у хліборобськім селї.

Кузня коло трох років стояла заперта і селяни дуже бідкали ся, що нема коваля.

Дізнав ся про се Іван Преде і став просити пристава Вальтера, щоби йому позволив перебрати ся з Городища, де не тільки кузні не було, а де і зовсїм по його фаху роботи не потрібно було, в Луговське. Пристав Вальтер згодив ся на се. Іван Преде перебрав ся в Луговське, отворив кузню і роботи йому селяни навалили стільки, що хоч би робив і день і ніч, то й тоді не переробив би її.

Заробляв Преде яких 50 рублів на місяць і се давало йому змогу жити з жінкою без біди.

Але довідав ся про се справник Пелїошевський і, обуривши сь на пристава за те, що він без його дозволу перевів Преде з одного села в друге, приказав йому безпроволочно перевести Івана Преде назад у Городище. І перевели.

А що стало ся наслїдком сього мудрого розпорядженя?

Селяни лишили ся без коваля, так, що на приклад коня кувати треба було вести 38 верстви в село Нарабельське; а вже що до плугів, борон і віялок — то се так і остало ся, бо нарабельський коваль умів тільки коні кувати і більше нїчого, а Іван Преде мусїв голодувати з жінкою в Городищи, на урядовій пенсії — 7 рублів 70 копійок на місяць. Кому се було потрібне?

Таких історій в сучаснім засланю немало — диких історій, які видумували зі своєї дурної голови дикі урядники в роді справника Пелїошевського.

Анна Костишин.

Думи про Україну.

Не мовкнуть скажені гармати;
Всьо поле димом закривають,
Плачем заливають діброву,
Стрілою до неба сягають.

Не гасне огонь той від стрілів,
Діброва не спить, не дрімає
І небо темніє від диму,
Над полями сонце не сяє.

Не мовкне гармата. Колиж вже
Запахнуть цьвітки по долинах,
По лісах, по горах, левадах,
По наших рідненьких нивах?

Не цвитуть рожі ні збіже,
Не лежать в полі покоси,
Тільки по полі білють
Трупи і людські кости.

Попалені наші хати
Ані не пізнати;
Як повернеш, то не знайдеш,
Хоч будеш шукати.

Нема, брате, тої хати,
Тільки попелище;
І ні саду ні города,
Лише вітер свище.

О, коби ще раз узріти
Нашу рідну Неньку;
Як би ви легко
Сталось на серденьку.

Не журіть ся, ще повернем,
Українські діти,
Живим житєм зажиємо
На вічні віни.

Трой, Н. Й. 26. жовтня 1916.

КАСОВИЙ ЗВІТ З ЖЕРТВ І ФОНДІВ

ПІД КОНТРОЛЕЮ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

(За час від 21. липня по день 4. падолиста 1916 р.)

ФОНД ЖЕРТВАМ ВІЙНИ.

ПРИХОДИ:

Від дня 21. липня 1916 по день 4. падолиста 1916 р. вплинуло	$834.67
Позістало в касї дня 20. липня 1916 р.	423.29
Загальний прихід	$1.257.96

РОЗХОДИ:

Від дня 21. липня 1916 р. по день 4. падолиста 1916 р. вислано:	
Дня 26. вересня: Запомога для 20 людий на засланю в Сибіри	$146.00
Дня 23. жовтня: запомога для 4 людий на засланю в Сибіри	28.00
Дня 2. падолиста: На руки Юліяна Романчука у Відни (5.800 корон)	725.00
Дня 2. падолиста: На руки д. Альчевського, голови українського ратункового комітету в Москві для несеня помочи галицьким Українцям, жертвам війни в Росії	331.00
Загальний розхід	$1.230.00

ЗІСТАВЛЕНЄ:

Загальний прихід по день 4. падолиста 1916 р.	$1.257.96
Загальний розхід за той самий час	1.230.00
Остає в касї з днем 4. падолиста 1916 р.	$27.96

ФОНД СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ:

ПРИХОДИ:

Позістало в касї дня 20. липня 1916 р.	$473.80
Від дня 21. липня 1916 р. по день 4. падолиста 1916 р. вплинуло	82.28
Загальний прихід	$556.08

ФОНД ФЕДЕРАЦІЇ.

ПРИХОДИ:

Від дня 21. липня 1916 р. по день 4. падолиста 1916 р. вплинуло на Фонд визволеня України і на цїли Федерації	$1.426.23
Позістало в касї дня 20. липня 1916 р. (Фонд Федераційний)	736.89
Позістало в касї дня 20. липня 1916 р. (Фонд визволеня України)	48.16
Загальний прихід	$2.211.28

РОЗХОДИ:

С. Поллак, решта за чартер і статут (залеглий рахунок з перед 20. липня)	$135.12
Книжка для евіденції жертв	75
Зворот залеглих видатків (з перед 20. липня): 1) Стенографер за писанє меморіялу Федерації до американської ратункової комісії в Берні $3.50; 2) „Славонік енд Енґліш Прінтінґ Ко.", Пітсбурґ, Па. за друк 1500 анґлійських брошурок про Україну „Рошія'с Айрленд" $12.00; 3) С. О. Поллак, кошти подорожи до Вашінґтону для переслухання конґресовою комісією про справу поневолених народів $27.90; 4) Ван Вік Брукс, кошти подорожи до Вашінґтону в тій самій справі $15.50; 5) Л. Брочес, за висилку соймових резолюцій конґресменам і політикам $7.00; 6) телеґрами $3.25; 7) Оплата телефонів $28.35; разом	97.50
Рент за льокаль бюра Федерації за місяць серпень, вересень, жовтень і падолист по $27.50	110.00
За бюрко, крісла, стіл і касетки для бюра Федерації	25.00
Субвенція для часописи „Ді Украін" в Швайцарії, видаваної для пропаґованя української справи в Европі	197.00
Зворот видатків на марки	1.20
Напис на дверах бюра Федерації	2.06
За оголошенє в ґазеті „Ворлд" за льокалем на бюро Федерації	75
Прибори до писаня для бюра	10.90
Зворот. коштів членови Загального Комітету М. Байдюкови	6.00
Помічникови в бюрі Федерації, платня за 13 тижнів, від 7. серпня до 4. падолиста 1916 р., по $15.00 тижнево	195.00
Оплата пересилки книжок до бюра Фед.	40
Вічеві дієти за федераційні віча в Рочестер, Форд Сіти, Мікіспакс і Юнґставн (М. Сїчинському)	30.00
Телефон бюра Федерації за серпень	10.00
За 4 крісла і шафу для бюра Федерації	12.00
Гонорар за працю в бюрі Федерації за час 3 місяців (серпень, вересень і жовтень, М. Цеглинському	225.00
Почтові видатки бюра за серпень	5.30
Субвенція від Р. Н. Союза в Скрентон, Па. для часописи „Ді Украін" в Швайцарії	100.00
Зворот коштів і дієта з поїздки на Федераційне віче до Пітсбурґ, Па. 28. мая (М. Сїчинському	21.00
Зворот коштів і дієта з поїздки на віче з Клівленд, О. до Бостон, Масс. (прислано на ту цїль вічевим комітетом, М. Сїчинському)	35.00
Купер Стемп Воркс, печатки федераційні	4.10
За друки для бюра Федерації (друкарня П. Петрова)	14.00
Почтові видатки для розсилки статутів Федерації і відозв в справі закупна Американсько-Українського Бюра (Ексчендж)	30.00
Почтові видатки бюра за вересень	5.16
Телефони за вересень	5.02
За друк 2000 примірників статута Федерації, друк відозв, коверт для справи купна Ексчендж (друкарня „Свободи")	91.75
„Славонік енд Енґліш Прінтінґ Ко.", за 300 роскидок вічевих для Федераційного віча в Лічбурґу, Па.	3.75
Зворот позички д-ру Сїменовичеви (залеглий рахунок орґанізаційного комітету в Шікаґо)	125.00
Галя „Юніон Сквер Готел" на засїданє Загального Комітету	24.00
Почтові видатки і телеґрами д-ра Сїменовича	12.35
Для адміністрації бюра на щоденні видатки	10.00
Вол. Лотоцький, зворот тікету на 3 засїданя Екзекутивного Комітету Федерації	13.50
І. Ардан, зворот тікету на одно засїданє екз. Комітету Федерації	6.75
М. Сїчинський на рахунок секретарської платнї	50.00
Телефони бюра за жовтень	4.33
Печатки, марки на розсилку виказів жертв до часописий і др.	4.79
Загальний розхід	$1.624.48

ЗІСТАВЛЕНЄ:

Загальний прихід по день 4. падолиста 1916 р.	$2.211.28
Загальний розхід за той самий час	1.624.48
Остає в касї з днем 4. падолиста 1916 р.	$586.80

НА КУПНО АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО БЮРА (АМЕРІКЕН УКРАІНІЕН ЕКСЧЕНДЖ) ДЛЯ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ В ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ ЗЛОЖИЛИ:

Братство св. Івана Хрестителя, Вілкебері, Па.	$25.00
Тов. „Любов", Філядельфія, Па.	50.00
„Народна Воля", Скрентон, Па.	50.00
Іван Ардан, Скрентон, Па.	5.00
С. П. Черпецький, Гільтедж, Монт.	2.50
Братство св. Івана Хрестителя, Монесен, Па.	25.00
Товариство „Січ", Мускіґон, Міш.	25.00
Яків Маркевич, Нюарк, Н. Дж.	5.00
Катря Різниківна, Ню Йорк, Н. Й.	5.00
Тетяна Гупалівна, Ню Йорк, Н. Й.	5.00
Іван Нецьо, Ансонія, Конн.	1.00
Тов. „Запорожська Січ", Пасейк, Н. Дж.	25.00
Братство Пр. Богородиці, Бінґгемптон, Н. Й.	25.00
Братство св. Михайла, Ст. Джансвіл, Н. Й.	25.00
Окружний Комітет Федерації Українців, Дітройт, Міш.	50.00
Тов. ім. Т. Шевченка, Голйок, Масс.	50.00
о. Н. Струтинський, Шікаґо, Ілл.	25.00
Братство св. Петра і Павла, Бриджпорт, Конн.	25.00
Братство св. Йосафата, Рочестер, Н. Й.	25.00
Тов. ім. Івана Франка, Ню Йорк, Н. Й.	25.00
Тов. ім. Марка Каганця, Пітсбурґ, Па.	25.00
Окружний Комітет Федерації Українців, Дітройт, Міш.	500.00
Юліян Лупів, Енгельвуд, Н. Дж.	200.00
Товариство „Січ", Сиракюз, Н. Й.	25.00
Тов. ім. Т. Шевченка, Амстердам, Н. Й.	10.00
Руський Народний Союз, Скрентон, Па.	300.00
Братство св. Стефана, Менвіл, Р. Ай.	25.00
Тов. „Запорожська Січ", Картерет, Н. Дж.	25.00
Разом	$1.583.50

ЗІСТАВЛЕНЄ УСІХ ФОНДІВ.

Фонд Федерації:		
Приходи	$2.211.28	
Розходи	1.624.48	$586.80
Фонд жертвам війни:		
Приходи	$1.257.96	
Розходи	1.230.00	27.96
Фонд Січових Стрільців:		
Приходи	$ 556.08	
Розходи	—	556.08
На купно Українського Американського Бюра		1.583.50
Квота, яка находить ся в банку		$2.754.34

А. Савка, касієр.

СПРАВЛЕНЄ ПОХИБКИ: По замкненю касового справоздання зауважано, що у виказі жертв з місяця вересня, пропущено членську вкладку п. Дмитра Капітули з МкАду, Па. до Фед. У. в Зл. Д. Квоту $1.00 здепозитовано на книжочку банкову Ф. У. в З. Д., а касієр оголосить її в слїдуючім виказі приходів.

ВИСИЛКА КАЛЕНДАРІВ

ДЛЯ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Сим повідомляєсь Вп. П. секретарів відділів У. Н. Союза, що вислані на їх адреси календарі є призначені для всіх членів, котрі заплатили місячні вкладки до У. Н. Союза за місяць жовтень.

Дня 9-го падолиста вислано календарі через Адамс Експрес Ко. слідуючим відділам: 338, 213, 220, 355, 175, 186, 73, 41, 33, 379, 349, 223, 42, 59, 66, 241, 370, 206, 10, 72, 179, 288, 2, 276, 132, 44, 339, 112, 127, 367, 136, 125, 251, 200, 363, 99, 239, 45, 47, 342, 236, 292, 336, 67, 105, 296, 147, 217, 63, 300, 1, 316, 388, 234, 27, 104, 76, 247, 221, 229, 146, 350, 7, 259, 142, 102, 301, 106, 124, 155, 209, 17, 14, 83.

Дня 10-го падолиста вислано календарі через Амерікен Експрес Ко. слідуючим відділам: 282, 255, 192, 354, 57, 6, 225, 191, 330, 65, 12, 369, 38, 28.

Пригадуєть ся Вп. секретарям дотичних відділів, щоби заняли ся відбором і розданем календарів членам своїх відділів. На случай неотримання посилки, просить ся сейчас повідомити гол. уряд У. Н. С.

Головний уряд У. Н. Союза.

ВИБІР ПОЕЗІЙ ІВАНА ФРАНКА.

—0—

Вже вийшов з друку накладом „Свободи" Вибір Поезій Івана Франка. Ся книжка обнимає 128 сторін друку слідуючого змісту: Житєпис Івана Франка. — Мойсей (поема). — Із книги Кааф. — Каменярі. — Наймит. — Притча про житє. — Сей збірничок поезій повинен находити ся у кождого Українця, а передівсім повинні його набути бібльотеки товариств і читальні. В теперішній порі, коли скрізь по наших громадах устроюють ся концерти в память Ів. Франка — ся книжка віддасть комітетовим таких сьвят незвичайну прислугу. При помочи сеї книжочки, в якій находить ся обширна житєпись Ів. Франка, можна виладити гарний відчит та найти в ній богато добірного матеріялу для декламації. Наклад невеликий, а ціна приступна для кождого, бо всего 35 центів. Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Смерть у фабриці.

В середу (8-го падолиста б. р.) підчас праці в Хемікал Ко. в Олбани, Н. Й., погиб Василь Польовий, дозорець кітлів у тій фабриці. Смерть наступила тоді, коли на підлогу виляла ся кипляча матерія. Покійний хотів вичерпувати її, щоби тим способом не допустити до огню. Однак полумінь скоро обняла його, він вибіг на двір і заки другі робітники здерли з нього одіж він вже був попечений. Вкоротці по сім він помер. Походив зі села Коштинець, п. Вашківці на Буковині. Оставив жінку і двоє маленьких дітий. — В. Криса.

Російські рубльохапи при роботі.

В нюйорській російській часописи „Новый Міръ" читаємо таку кореспонденцію:

Також і тут, в Америці, цар батюшка не забуває нас, своїх підданих. Кілька днів тому назад до Клівленду, Огайо, приїхали російські офіцири вербувати еміґрантів з Росії на війну, обіцюючи їм за се ріжні добродійства і полекші. Так обіцюють платити 20 долярів місячної запомоги, а жінки будуть одержувати по 10 долярів місячно і по 5 долярів на кожду дитину.

Контракт кажуть підписувати на півтора року. Колиж хто не годить ся йти на війну, то вони грозять йому мало що не невольними муками. Хто не згодить ся вступити до армії, то: 1) йому не вільно жити в Росії, 2) в державі він не буде мати ніякого голосу, 3) йому грозить більша кара і 4) його будуть переслідувати таки його брати — селяни. Так по крайній мірі заявив батюшка з проповідальниці. Кілька людий настрашили ся і записали ся. Аґентуру достави людий офіцирам і попови взяв на себе якийсь г. Ш., котрий ще більше страшить людий.

Чомуж сам г. Ш. не йде на війну, хоч він також запасний нижчий офіцир? Я вірю, що коли би г. Ш. і поїхав на війну, то вже не длятого, щоби йти на позицію, лише длятого, щоби прилеститися там, де можна щонебудь урвати для себе від пайки жовніра. Так то ловлять рибу в мутній воді. — А. Іноземцев.

Нові відкритя на Марсї.

Професор Персівал на университеті Гарвард в Кимбрідж, Масс., підчас свого відчиту заявив, що йому удало ся відкрити на Марсі (планета) два нові канали. Тому 6 тижнів він обсервував Марса, але тих каналів не бачив. Инші учені догадують ся, що тими плямами можуть бути поля, які протягом шістьох тижнів поросли.

Судія не хоче дати дозволу на розвід.

В суді в Атланта, Джорджія, вела ся розводова розправа. До розправи ставили ся старенькі люди, які жили зі собою 38 літ. Тепер чоловік оскаржив свою жінку за лихе з ним поведенє. Але суд уважаючи на їх старий вік, не видав їм дозволу на розвід, кажучи, що в такім старім віку час би вже мати хоч трохи розуму.

Батько оставив 4-літну дитину в готели.

В готели „Капітал" в Ню Йорку знайдено 4 літну Анну Новак. Вона приїхала там з Бінгемптон, Н. Й., разом зі своїм батьком, який однак лишив дитину саму, а сам кудись-то пійшов. На суконці маленької Анни знайдено пришпите письмо, в котрім батько, Самуїл Новак, пише, що він йде ще раз шукати за роботою. Коли знайде роботу, то поверне до дитини, а коли не знайде, то пописить самовбійство. Маленьку Анну припроваджено до суду, де дитина сказала, що батько є для неї дуже добрий, любить її та доглядає. Поваковни відумерла жінка, а він до того стратив ще три пальці на руці і через се ніяк не може знайти роботи. Судія забрав дитину до діточої захоронки, а за батьком вислав полицію в ціли пошукуваня.

НОВИНКИ.

Нова українська книжка.

В Петрограді появила ся нова українська книжка н. з. „Шевченкові роковини 1916-го року". Написав її відомий письменник і громадянський діяч на російській Україні, Михайло Могилянський. Він служить в Чернигівщині яко мировий судія.

Нагороду Нобля виплатить ся аж в 1917-тім році.

Телеграма з Кристіянії (Норвеґія) доносить, що нагорода Нобля, яку мав одержати віденський учений і фізик, професор др. Роберт Барані, не буде виплачена сього року. Після ухвали комісії, яка завідує Ноблевим фондом, заповіджена нагорода має бути виплачена аж в 1917 році.

Арештованя робітників в Росії.

Члени нюйорської юнії робітників шкіряних фабрик одержали з Росії телеграму слідуючого змісту:

„Тисячі робітників поарештовано в Росії, а головно в Одесі, Москві і Петрограді, за се, що противили ся продовжуваню війни, аґітували проти високої тарифи ціни поживи, а в случаю дальшого веденя війни жадали більшої платні та поліпшеня робітничих відносин".

Инша телеграма доносить про ревізію в редакції „Нового Времени" і про арентоване одного соціялїста, радного міста Варшави.

Нове міністерство в Англії.

В Англії уведено в житє нове міністерство, а іменно — міністерство пенсії. Міністром заіменований Артур Гендерсон, провідник робітничої партії в нижній палаті.

Кіченерів памятник на морю.

Часопись „Гавльос" доносить, що в Англії вибрано спеціяльний комітет, який має заняти ся здвигненєм морського памятника для погибшого анґлійського міністра війни, Кіченера. Памятник, в формі великої статуї, має видніти на тім місци, де корабель „Гемпшір" потонув з Кіченером.

Швайцарський готель на чорній лїсті.

До списку анґлійської чорної лїсти затягнено також один швайцарський готель в Берні, якого властителем є горожанин Швайцарії німецького походженя, Келлер. До того готелю не вільно заходити ніодному анґлійському, французькому, російському і т. п. підданому, анї не вільно купцям продавати анґлійських товарів тому готелеви.

Смерть румунського ґенерала.

Ґенерал Драґаніна, командант першої румунської армії, помер від ран, які одержав в битві з військами німецького ґенерала Фалькенгайна. Сю вістку потверджує телеграма з Букарешту.

Веніцелісти дістають грошеву поміч.

Анґлія і її союзники жертвували Веніцельосови один міліон долярів на поборюванє дотеперішного правительства Греції. Новітні грецькі історики побоюють ся, щоби імя Веніцельоса не було так записане в історії, як імя Ефіяльта, котрий зрадив ворогам свою вітчину.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по $1\frac{1}{2}$ цента за кожде слово за одноразово поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

В сій рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів. —Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте аґентів до поширеня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дяко-учителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.— Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

РЕКОРДОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць жовтень 1916 р.

УВАГА,

котру кождий місцевий Урядник і член Українського Народного Союза повинен пильно прочитати і до неї стисло застосувати ся.

Члени, оголошені в рекордовім звіті за місяць жовтень 1916 р. як суспендовані або виключені за неплачене місячних вкладок чи з инших причин згідно зі статутом організації, коли хотять і на далі бути членами У. Н. Союза, мусять зголосити ся в протягу сего місяця (падолиста) до своїх відділів і вписати ся наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Як сего не зроблять до кінця падолиста 1916, то в грудни 1916 мусять виповнити нові аплікації (просьби о принятє), коли хотять бути членами У. Н. Союза, подібно, як кождий новий кандидат. Ті знов члени, котрі в місяцю жовтню 1916 р. взяли переступні листи, а ще доси не зголосили ся до якогось иншого правно істнуючого відділу У. Н. Союза, мають се зробити в місяцю падолисті 1916 р., бо на другий місяць, т. є. в грудню 1916 р. вичеркне ся їх з членів організації, а тоді вони можуть бути приняті до У. Н. Союза тільки на підставі нових аплікацій (просьб о принятє).

НОВОПРИСТУПИВШІ ВІДДІЛИ.

Товариство ім. Івана Франка в Юнґстави, О.

В. 17. Буньовський Олекса, Дубінський Іван, Корапицький Іван, Ковальчик Николай, Когут Михайло, Нановський Стефан, Скиба Теодор, Терлецький Павло, Терлецький Іван, Віблий Андрій, Сидор Мацей.

Товариство ім. Івана Франка в Філядельфія, Па.

В. 83. Бабяк Семен, Бабяк Олекса, Горін Григорій, Підгайний Николай, Турчин Панько, Басараб Панько, Чорномаз Семен, Дубчак Дмитро, Ґельнер Михайло, Карайло Роман, Лабяк Михайло, Перейма Николай, Пушкар Василь, Турчин Дмитро, Головатий Михайло, Карбівник Роман, Бабяк Матрона, Ґельнер Анна, Дубчак Ксеня, Караїш Катерина, Лабяк Марія, Пушкар Маланка.

Товариство ім. Богдана Хмельницького в Ля Порт, Інд.

В. 88. Ґрабінський Роман, Гоменюк Іван, Синіцький Ілія, Шульган Михайло, Шавалюк Іван, Тарас Роман, Романів Ілія, Хмуринський Дмитро, Ґрабінський Василь, Костів Василь, Тарас Гнатко, Шкарабан Михайло, Шавалюк Петро.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ.

В. 5. Рудніцький Іван, Рудніцький Володислав.
В. 6. Ковалів Іван, Орецький Григорій, Годовчак Ілія.
В. 14. Кравчук Николай, Лацік Михайло, Ґураль Анна, Фочук Параска.
В. 15. Влох Григорій.
В. 27. Творишук Іван.
В. 28. Кіцак Іван, Починок Іван, Починок Софія.
В. 29. Гриненько Іван.
В. 36. Коритко Доська.
В. 38. Шалак Текля, Намісняк Єва.
В. 40. Луців Олекса, Николайків Михайло.
В. 42. Чайчук Іван.
В. 44. Лубянецький Стефан.
В. 45. Лесюк Андрій, Мамчур Михайло, Мамчур Ілія, Сенів Григорій.
В. 46. Сьомкайло Михайло.
В. 49. Липка Яків.
В. 51. Боратин Стени.
В. 56. Фрей Прокіп.
В. 57. Апостол Йосиф, Жмурко Николай, Зальопаний Данило, Жмурко Матильда.
В. 58. Поповчак Михайло.
В. 59. Ничай Теодор, Григорчук Марія, Баглай Настя, Винтринович Зофія.
В. 60. Цепух Володимир.
В. 61. Королевят Катерина.
В. 62. Василяк Григорій, Белюх Іван.
В. 65. Пилип Самуїл.
В. 70. Паславський Андрій.
В. 73. Лех Андрій.
В. 74. Свищук Андрій.
В. 76. Мандик Семен, Каритник Дмитро, Мандик Михайло.
В. 80. Кирницький Теодор, Савка Николай, Кирничний Теодор, Войціховський Михайло.
В. 85. Шараварко Теодор.
В. 96. Німець Іван, Губіцький Петро, Собіль Петро.
В. 99. Лесюк Іван, Попович Онуфер.
В. 102. Дороцький Николай, Кушнір Теодор, Прус Теодор, Пліс Катерина.
В. 104. Харів Антін.
В. 105. Лихіцька Емілія.
В. 106. Медій Анна.
В. 109. Фарпняк Іван II., Твардий Франко, Равлюк Михайло.
В. 113. Терпко Петро.
В. 124. Олійник Іван.
В. 133. Скаськів Михайло, Калушка Марта.
В. 135. Зґленбіцький Михайло.
В. 136. Войнар Яким.
В. 142. Гошила Дмитро.
В. 146. Віхор Михайло, Крушельницький Омелян, Західний Теодор, Уруський Франко.
В. 147. Рудяк Михайло.
В. 149. Опалюх Михайло, Світий Николай.
В. 168. Рій Петро, Дмитрів Василь.
В. 170. Опалинська Євка, Кушнір Тимко, Цицик Василь, Корецький Михайло, Нечесний Ефрем, Кулинич Як.
В. 175. Брилінський Михайло.
В. 179. Синишин Андрій.
В. 180. Куцель Антін, Короц Теодор.
В. 200. Каспер Данило.
В. 209. Ґбурик Юлія, Цап Катерина, Якимів Анна.
В. 311. Тіцький Олекса, Наконечний Кирило.
В. 213. Шалковський Василь.
В. 217. Землинський Григорій, Мошонка Филип, Томчук Каїтан, Белей Іван.
В. 218. Ґіль Семко, Ґількович Іван, Лабай Стефан, Предко Андрій, Сиротяк Ігнатій, Куць Стефан, Мазур Теодор, Претко Ваврик, Смалюх Іван, Торганин Семен, Вашишин Михайло.
В. 221. Боярчук Катерина, Дубас Ксеня, Чикайло Марія, Дубас Василь Андрусів, Вітковська Марія, Кравець Григорій.
В. 223. Димида Петро.
В. 234. Шийка Стефан.
В. 235. Каршен Володимир.
В. 239. Дзюбан Іван.
В. 251. Сурмон Николай, Максим Михайло.
В. 255. Петриняк Андрій.
В. 259. Ієьчук Іван, Ієьчук Евгенія.
В. 263. Муц Теодор, Посід Дмитро.
В. 276. Принкевич Антін, Гриневич Теодор.
В. 282. Олійник Ілія, Ґудзій Василь, Гриник Василь, Саґан Володимир.
В. 295. Бугайчик Марія, Бугайчик Николай, Білявський Томко, Іщук Павло.
В. 296. Сакаль Іван.
В. 300. Русинко Максим, Яростовський Андрій, Коваль Іван, Дуда Андрій, Івасів Іван, Ярчак Іван, Коривчак Антін, Вовчак Николай.
В. 301. Клярчук Василь.
В. 315. Бик Вікторія, Рубацька Катерина, Колач Єва, Мішук Марія.
В. 317. Данилюк Онуфрей, Метель Петро.
В. 321. Рудніцька Павліна, Рудніцька Анна, Нечипор Юрко, Кульчицька Петронеля, Крепович Дмитро.
В. 330. Буняк Йосиф.
В. 338. Сивик Марія, Ґльоц Кароль, Кінаш Михайло.
В. 341. Волошин Михайло, Пукач Ілія, Савчак Мих.
В. 349. Самварська Марія, Проць Анна.
В. 355. Возьний Ілія, Саракун Михайло.
В. 367. Легкий Андрій.
В. 370. Сушевський Кирило.
В. 379. Франків Николай, Багрій Катерина, Кухар Кирило, Шимків Марія, Мединський Корнель, Каліцун Михайло.
В. 381. Козяк Михайло, Волошановський Петро, Козяк Михайло, Лазорко Николай.
В. 388. Весоловський Йосиф, Кручай Михайло, Оприщко Михайло.
В. 402. Крижановський Адам.

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИНЯТІ.

В. 1. Савіцький Василь, Ґалик Сильвестер, Кузмич Петро, Мерена Николай, Поливка Семен, Сурак Іван.
В. 4. Німець Павло.
В. 7. Яцканич Теофіль.
В. 12. Буґель Анна.
В. 15. Козак Дмитро.
В. 57. Недільський Іван.
В. 65. о. Дмитрів Нестор.
В. 76. Табака Василь.
В. 81. Войтович Петро, Корчинський Володимир.
В. 102. Стребицький Антін.
В. 104. Шкацій Доська.
В. 106. Сидорчак Петро.
В. 117. Зубілкевич Василь, Зюбрицький Петро.
В. 124. Драган Іван, Стахів Теодор.
В. 147. Біляп Павло, Когут Іван, Клеман Іван, Брочковський Людвік.
В. 186. Баволяк Іван, Баволяк Михайло.
В. 213. Ощуст Василь.
В. 221. Богачик Казимир, Гаргат Тома.
В. 225. Владика Теодор, Куба Йосиф, Поташ Стефан, Левицький Іван.
В. 229. Сахринь Гриць, Маркович Гавриїл, Романюк Теодор.
В. 240. Ґурняк Магдалина.
В. 241. Зубик Дмитро.
В. 273. Приступа Іван.
В. 274. Кіхтан Луць мол.
В. 292. Трухин Григорій, Жовна Ілько.
В. 300. Яцинич Юрко.
В. 301. Ухацький Іван.
В. 316. Бойко Дмитро, Петровський Николай.
В. 324. Березовський Петро.
В. 339. Скольський Василь.
В. 341. Бласецький Михайло.
В. 349. Кушнір Юрко, Кушнір Петро, Борецький Гіл.
В. 354. Горак Петро.
В. 355. Скрицький Яків.
В. 363. Бойко Михайло.
В. 365. Кубішин Яків.
В. 388. Волошанський Василь.
В. 401. Кривейко Іван.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ (КАРТАМИ) ЛИСТАМИ.

Відділ 9 злучив ся з відділом 346.

В. 9. Горча Василь, Кудлик Дмитро, Нарадка Теодор, Нарадка Петро, Панчишин Михайло, Сич Петро, Тхорик Константин, Вовчак Григорій, Волота Николай.
В. 12. Дмитрик Петро.
В. 15. Мудрий Іван.
В. 21. Сенів Іван.
В. 47. Щерба Іван.
В. 57. Пашковський Роман.
В. 61. Королевят Стефан.
В. 68. Яріш Николай.
В. 75. Чорній Василь, Чорній Настя, Присташ Михайло.
В. 86. Ардан Іван.
В. 102. Вітрак Олекса.
В. 133. Галушка Семен.
В. 146. Захарків Дмитро, Колодій Василь.
В. 147. Кутанський Дмитро.
В. 170 Тесаровський Юліян.
В. 179. Міштурак Іван.
В. 217. Олійник Іван.
В. 234. Маруньчак Яків.
В. 235. Афтанас Йосиф.
В. 317. Стефінка Теодор.
В. 323. Блащишин Антін.
В. 341. Ломпш Семен.
В. 349. Лотоцька Марія, Лотоцький Йосиф.
В. 355. Рибавт Іван, Блакіта Стефан.
В. 388. Федчак Михайло.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИКЛЮЧЕНІ ЗА НЕ ПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 1. Котаньчик Павло, Кліш Фильо, Полиняк Григорій, Товт Іван, Жук Григорій.
В. 4. Сенько Стефан.
В. 5. Олійник Петро, Олійник Проць, Яремків Василь.
В. 6. Твердохліб Матвій, Савка Григорій.
В. 14. Даткун Іван.
В. 20. Боруцка Параскевія, Савчиц Анна, Савчин Михаліна.
В. 26. Сущинський Кароль.
В. 27. Боднарук Антін, Орачевський Йосиф.
В. 28. Мельнічек Дмитро.
В. 29. Адайчак Павло.
В. 31. Сарабан Василь.
В. 36. Шкапій Гаська.
В. 41. Дзибан Іван, Тхорик Григорій.
В. 44. Ґлущак Федько, Дибка Іван, Ґонтарик Василь.
В. 47. Родьо Михайло, Федусько Михайло, Назаревич Марія.
В. 49. Ґужда Орест, Соловій Олекса, Яворська Анна, Матюк Петро, Волинець Яків, Лахманець Іван, Дмитрів Михайло.
В. 52. Матушевський Блажей.
В. 56. Сохненко Григорій, Синенко Амброзій.
В. 59. Іваніцький Филип, Межибродський Николай.
В. 61. Панчик Гнат.
В. 62. Панко Михайло.
В. 64. Матійчик Николай.
В. 67. Голіцький Стах.
В. 73. Дячун Теодор.
В. 74. Шеремета Стефан.
В. 76. Ґадамус Максим.
В. 91. Полянський Дмитро, Папків Павло, Кобрило Григорій, Шпук Іван.
В. 99. Филиповський Йосиф, Синюта Павло.
В. 102. Кобиляк Теодор.
В. 117. Салабай Роман.
В. 136. Дичка Василь, Капраль Дмитро.
В. 138. Федик Василь.
В. 146. Горішний Стефан.
В. 147. Ґавдан Луць.
В. 155. Брехун Теодор.
В. 160. Лаврик Катерина, Претика Танька, Самборський Михайло.
В. 162. Терлецький Ілія Петролович.
В. 173. Ганко Марія, Рібович Марія.
В. 175. Раковський Теодор, Ольшовський Войтіх, Чабак Николай Івана.
В. 186. Роздільський Михайло.
В. 192. Пліщак Анна.
В. 200. Хілмонік Іван.
В. 206. Чагарин Йосиф.
В. 217. Нищук Ілія мол., Юрків Амброзій, Орисюк Михайло, Паснак Григорій, Куций Теодор.
В. 218. Дубінський Петро.
В. 223. Ґулька Теодор.
В. 229. Духняк Михайло.
В. 237. Вовк Онуфер.
В. 239. Олійник Онуфрей.
В. 240. Паплавська Катерина.
В. 244. Бендза Гнат.
В. 246. Гарнилюк Василь.
В. 247. Босак Василь.
В. 248. Ґрицкий Андрій, Липка Йос., Перец Мих.
В. 258. Петрикевич Франко.
В. 259. Ґрох Анна, Ясіновський Павло.
В. 270. Лисяк Іван, Павлув Андрій.
В. 273. Кіцак Максим.
В. 290. Войтович Анна.
В. 292. Михаляшин Марія.
В. 300. Крупнак Григорій.
В. 301. Сеньчук Іван.
В. 308. Чорнанич Теодор.
В. 315. Барна Єва.
В. 316. Андрейчук Михайло, Бодак Іван.
В. 318. Махиброда Анастазія.
В. 320. Ґозік Юрко.
В. 321. Лопусевич Михайло.
В. 324. Ліпіцький Іван, Сирбинус Зофія, Свербинус Андрій.
В. 330. Мулик Григорій, Афінович Николай, Афінович Катерина.
В. 338. Фадібота Іван.
В. 339. Харитоц Михайло.
В. 342. Цап Михайло.
В. 350. Вардзаль Тома, Когут Іван, Бойчук Семен, Топольницький Стефан, Зельонка Ілько, Теребуш Михайло, Цуприк Николай, Кубарич Стефан, Наумец Кость, Бідак Василь, Ласів Андрій, Марушак Сень, Паснак Андрій, Вілгошевич Антін, Калиневич Дмитро, Кієк Йос.
В. 354. Валог Людвік.
В. 360. Луґаш Григорій, Онисько Василь, Онисько Марія.
В. 363. Медвідь Стефан.
В. 369. Клим Дмитро, Марців Іван.
В. 380. Маркович Василь.
В. 388. Кіндратів Лев.
В. 393. Остаф Семен.
В. 401. Рогач Дмитро, Бойчук Йосиф.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ (КАРТИ) ЛИСТИ.

В. 20. Квасниця Параска.
В. 23. Михальчук Николай.
В. 42. Бунда Михайло.
В. 56. Галевич Михайло.
В. 57. Тимкевич Филип.
В. 63. Бандурак Теодор, Солочук Матвій.
В. 70. Тесаровський Юліян.
В. 81. Бернадин Йосиф.
В. 113. Королевят Стефан.
В. 117. Ардан Іван.
В. 124. Баляс Дмитро.
В. 136. Стефінка Теодор.
В. 146. Явний Олекса.
В. 179. Колодій Василь.
В. 221. Белзецький Петро.
В. 225. Федчак Михайло, Поташ Стефан.
В. 239. Кучма Петро.
В. 258. Афтанас Йосиф.
В. 283. Чорній Настя, Чорній Василь.
В. 292. Поливка Яків.
В. 316. Галушка Семен.
В. 322. Менціньский Теодозій.
В. 332. Баранецький Андрій.

Відділ 346 злучев ся з відділом 9 У. Н. Союза.

В. 346. Горча Василь, Кудлик Дмитро, Нарадка Теодор, Нарадка Петро, Панчишин Михайло, Сич Петро, Тхорик Константин, Вовчак Григорій, Волота Ник.
В. 360. Савіцький Стефан.
В. 367. Захарків Дмитро.
В. 384. Гаврюк Алексій, Галещук Семко.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 45. Шманда Теодор.
В. 59. Бойко Дмитро.
В. 209. Місяк Пелагія.
В. 221. Дубас Дмитро.
В. 292. Корчало Василь.
В. 300. Липка Тимко.
В. 364. Курлак Григорій.

ЗІСТАВЛЕНЄ.

В місяцю вересни 1916 р. було членів в Українськім Народнім Союзі	8.548
В місяцю жовтни 1916 р. принято нових членів до Українського Народного Союза	239
В місяцю жовтни 1916 р. принято наново в члени Українського Народного Союза	60
В місяцю жовтни 1916 р. принято з других відділів з переступними листами до Українського Народного Союза	38
В місяцю жовтни 1916 р. перейшло з инших кляс посмертного	8
Разом	8.893
В місяцю жовтни 1916 р. суспендовано за неплаченє місячних вкладок чи инших причин	143
В місяцю жовтни 1916 р. виключено за неплаченє місячних вкладок чи инших причин	4
В місяцю жовтни 1916 р. взяло переступні листи	39
В місяцю жовтни 1916 р. перейшло до инших кляс посмертного	8
В місяцю жовтни 1916 р. померло	7
Разом	201
З кінцем жовтня 1916 р. Український Народний Союз числив членів	8.692
З кінцем жовтня 1916 р. Український Народний Союз числив дітий членів У. Н. Союза	1.587
Разом	10.279

ПІСЛЯ КЛЯС І СУМИ ОБЕЗПЕЧЕНЯ:

Кляса А $250	323
Кляса АА $500	3.667
Кляса В $750	99
Кляса С $1000	4.576
Кляса ВВ $1500	26
Кляса СС $2000	1
Дітий членів У. Н. Союза	1.587
Разом	10.279

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.
М. Угорчак, гол. рек. секр. У. Н. С.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

Бронїслав Нушіч.

СЛОН.

(Боснїйська гумореска).

Калїновік має вісїмнайцять соток мешканців; шість улиць, трох сьвященників, сїм каварень; одного старосту, двох урядників на пенсії, сїмнайцять вдовиць, трох учителів, дві учительки, одного бурмістра, дві торгові площі і чотири полїтичні партії.

А кромі сього менажерію. Вона повертала з якогось ярмарку, де їй поводило ся цїлком добре і затримала ся на кілька днів. Чисто з конечности, бо поважаний директор менажерії не мав гроший на заплату візника, і менажерія не могла дальше їхати.

Директор позичив у купця Сави дощок і цьвяхів, у миляра Нїко бальок і кілька кошиків відпадків мяса. Від одного одно, від другого друге — збудував мале шатро і найблизшого ранку бив у бубон і голосив далеко чутним голосом:

— „Величава менажерія, шановна публико... Приходіть і дивіть ся на ті дива, яких ви ще не бачили нїколи.

А як хто увійшов до менажерії — а вона мала зьвірів шість, — того провадив директор наперед до вонючої клїтки і починав:

— Дикий американський медвідь, прізваний в науці ursus bellicosus, пострах лісів. Двох директорів сеї менажерії роздер він в дикій кровожадности. Торік в Москві виломав крату клїтки, роздер семеро людий і втік до бульонського лїсу. Через три дни мусїли бути всї склепи в Москві замкнені. Богатші мешканцї утїкли до Іркутска; лиш сам генерал Гурко заховав зимну кров і лишив ся. З Петербурга лїтали депеші. Що там з генералом Гурком? Чи жиє ще генерал Робеспієр? Вислано тоді три полки козаків — і вони зловили медведя і привели до дому.

Побіч стояв слон. Він був трохи худий і виголоднїлий, на шкірі мав міліони глубоких морщин. Коли директор оповідав, як він його забрав при помочи англійської експедиції Марадаєви з Кашміру, тоді слон примкнув очи як жебрак коло церкви і впав на колїна.

Потім був Soxocus dulicivitopterus — птах, котрого найшов Нансен в полярних околицях; а що найдивнїйше: тота сильно помальована качка мала родити живі молоді.

Дальше був ще лис; директор обстриг йому хвіст і уха та назвав його „шведською пантерою".

Наконець була одна видра і одна малпа; малпа була з вигляду подібна до пані директорової. Пані директорова сиділа при касі немов в правдивій клїтці і робила гримаси — цїлком як малпа.

Мешканцї Калїновіка приходили і дивили ся на всї ті чуда — а як відійшли, мав директор двайцять одну шїстку в кишени.

Тимчасом довг у купця Сави і миляра Нїко зріс вже на пятьдесять шісток; та зьвірята мусїли щось їсти, директор мусїв пити.

Миляр Нїко боргував нинї, боргував завтра, але по тижневи сказав: „Більше не боргую!"

Вечером сторгував директор якось візника, зложив на віз бочку вина, видру, панію директорову і малпу — і поїхав. Лишив медведя, слона, шведську пантеру, птаха Soxocus-а і довг у пана Нїко на суму 50 шісток.

Як іскра полетїла вістка по Калїновіку: директор менажерії втік. Хто почув про се зі смутком, то був купець Сава і миляр Нїко.

Нїко плакав і Сава плакав. На площи ревів медвідь з голоду, вила шведська пантера, квакала качка і кричав слон.

Тодї прийшов урядник і „підприняв відповідні міри". Урядник списав протокол. Першою прилогою протоколу був

Інвентар:

1. 1 штука слона,
2. 1 пара уживаних черевиків,
3. 1 штука лиса без ух разом з клїткою,
4. 1 штука медведя в клїтці (обоє сильно ушкоджені),
5. 1 штука бубна з паличкою, якою грасть ся на нїм,
6. 2 штуки червоних занавісів (ушкоджені).
7. 1 штука таблиць з написю: „Величава Сьвітова Менажерія" — і так дальше і так дальше.

Потім урядник опечатав менажерію; як мудрі зьвірята се побачили, забурмотів слон, завив медвідь, закричала шведська пантера і залебедїла качка.

Як інвентар вернув з окружного уряду остемпльований, понумерований — тодї вже шведська пантера покінчила з житєм, медвідь грав тонко як соловій, слон мовчав, Soxocus робив послїдні рухи. А як на другий день мали менажерію публично лїцитувати, зібрала ся тисячна товпа, бо ще такої дивної лїцитації не було, як людська память сягає. На горі при касї сидів з поважним лицем урядник, вимахував паличкою від бубна і відчитував:

Полотно на шатро за 19 крейцарів; 1 фунт цьвяхів за 15 кр.; 1 стіл за 7 кр.; неморальні занавіси для каварнї за 1 кр.; бубен для циганів за 42 кр.; Soxocus за цїну худих качок; таблиця з написю „Велика Сьвітова Менажерія" за 8 кр. для крамаря Сави, який хотів казати перемальовати слово „Менажерія" а помістити „Торговля товарів корінних".

А потім сказав урядник до поліцая: „Випровадь слона".

Вся публика охнула. Сьміх і насьмішливі крики. Як писар обявив викличну цїну за слона: десять левів, слон притягнув свою трубу і був би обидителя задушив, якби сей не був утїк за шатро.

— Тут нема з чого сьміяти ся і кричати! — крикнув писар і дзвоничи зі страху зубами сїв на своє місце.

— 10 і пів лева — сказав якийсь сьміхунчик.

— ...і десять крейцарів — докинув другий.

Так дійшов слон до 12 левів.

Бідного миляра обходило се найбільше, бо він був головним вірителем пропавшого директора. І тому він старав ся утримати запал до купованя і як ніхто більше не зголошував ся, докинув сам ще чверть лева і на свій превеликий страх був вже по однім минутї властителем слона.

Він подивив ся на слона, подивив ся на великого зьвіря все широко отвореними, перестрашеними очима, подивив ся на товпу, яка трясла ся зі сьміху — почухав ся за ухом і зіпрів. А руки опустив немічно до долу.

Слон, немов би всьо розумів, не спускав очий зі свого нового пана. Витягнув трубу і заревів могучим голосом. Товпа наново почала брати ся зі сьміху за боки. Потім Нїко напів несьвідомо повів свого зьвіря до дому, а за ним ішла з шумом і гамором товпа. Весело і повільно, крок за кроком, ішов слон, ведений на шнурку.

Миляреви було би лїпше, якби то його вели на шнурку по улицях. Що скаже пані Сойка, жінка Нїкова, яка для свого мужа така сувора, що він від чотирох лїт не позволяє йому купити новий капелюх? Що зробить він загалом зі слоном? На Бога і на всїх дванайцять апостолів — хто то видів, щоби хто купував слона? Як би се був зробив урядник — добре, він великий пан, йому всьо вільно. Але бідному милярсви Нїко? Через цїле його житє будуть через се з нього висьміхати ся.

— А що жере така потвора?! Певно зі сто кіля сїна на день. А як мяса? Тоді певно цїле теля нараз. Господи з неба!

Як вже був недалеко від хати — а слон ішов попри нього, а кілька соток дїтий перед і за ним — здавало ся йому, що хтось дві камінюки привязав йому до ніг. Не міг зогнути колїн, не міг іти наперед.

Велика і широка жінка стояла вже на воротах його загороди, бо їй вже сказали про небувале купно. А не була то жінка, яких мають звичайно милярі, але правдивий національний памятник; як вона говорила, чути було на четверту улицю. Навіть слон спудив ся, як побачив свою нову панї.

До тої пані підійшов Нїко зі страхом і трепетом і привів слона на шнурку. Половина Калїновіку машерувала за ним. І лиш слон відважив ся відповісти на перший грізний погляд жінки, підносячи трубу до могучого реву. З присутних нїхто не відважив ся говорити.

Сю малу перерву використав Нїко на те, аби з удаваною радости оповісти жінці, як то йому вдало ся купити зьвіря, і що він сподїває ся з нього великого зиску, бо власне з товщи слонів виробляють ся найкращі роди мила. Цїла громада мала чого дивувати ся, як жінка Нїкова радо отворила браму, щоби впустити набуток свого мужа.

Так отже дотепер усе пішло красно. Урядник походжав по містї — так власне, як походжають люди, що вже раз продали слона; цигани грали на своїм новім бубнї; крамар перемальовував свою фірмову таблицю і вивісив її: „Величава сьвітова торговля товарів корінних"; „soxocus-а" вже спекли і зїли...

Лиш Нїко, бідний миляр — Нїко мав ще свого слона.

Три перші дни не виходив він з дому. Але чи вело ся йому лїпше дома ніж на улици? Цїлий сьвіт називав його вже: Нїко зі слоном — і оповідали про нього всякі історії. Дома знов сварила ся Сойка, його жінка. Він мусїв їй остаточно сказати, що з слонячої товщи не виварює ся мила.

Пані Перза, сусїдка, говорила:

— Остаточно, кумо Сойко... ви не маєте дїтий...

— Але чи для того тримаєть ся слона? Поставте собі руку на серце і скажіть менї: що ви зробилиб, як би вам хто привів слона до хати?

Сана, друга сусїдка, потїшала:

— Не робіть собі нїчого з того, Сойка! Зьвіря зьвірем. Ми маємо корову і я її дуже люблю.

— Мовчіть, Сана, — най вас Бог боронить перед всяким нещастєм! Як би то була гуска — я би її словом не писнула!

— Так, — каже Нїко — коби то була гуска!...

Так говорено в Нїковій хатї, як були люди. А як нїкого не було, говорено цїлком инакше.

— Нїко, а бачиш ти, який ти дурень?

— Але... чому-ж, дорогенька?

— Таж цїле місто насьміває ся з нас. Я встидаю ся іти між людий.

— Але — чому-ж, дорогенька? Одні мають дома опиря, другі — блощиці, треті — тещу. Кождий має щось. Ми маємо — слона.

Так обговорювали дальше справу, аж поки пані Сойка не зломила ложки, котрою колотить ся при варено зупу. Потім розбила на кавалочки образ св. Николая, дві шиби у вікнї і лопатку до печи з литого зелїза. Всьо через те, що була призвичаєна мати щось в руках, як говорила.

Сею домашною сваркою слон анї трохи не журив ся. Він поїдав, що попало під зуби, а слїди того лежали на подвірю.

Він пожер черешню, котру засадила пані Сойка в дни свого весїля (їй снило ся тоді, що вона буде мати дїти, що вони відтак виростуть і будуть називати дерево „маминою черешнею"). Він пожер Нїкове шмате, а що йому не смакувало, тим кидав по кавалку в дїтий, що стояли перед воротьми.

В ночи вирвав ся з дому і вломив ся до городу з яриною; анї одної ростинки не полишив.

Рано набрав повну трубу води, вимірив на сусїда Максима, який був шевцем, і здув шевцеви снїданє зі стола. По колїна ходили в хатї в водї, як розповідали люди; найможлива дитина набавила ся пропасниці, середуща розбила собі голову, найстарша проковтнула вилки аж до ручки, мати шевця почала втїкати зі страху, але замісь бігти у двері, побігла в зеркало; старий кинув собою аж на горячу піч. В полудне пізвав швець свого сусїда о відшкодованє.

Пополудни вийшла учителька на прохід. Слон махнув трубою через пліт і панна впала неморально на землю. Вечером внесла позов.

А бідний Нїко? Що мав робити? Продати слона? Нїхто би його не хотїв. Дарувати його? Хто би його взяв! Просто нагнати з подвіря? Не позволила би поліція. Забити? Стрілом з рушниці певно би зьвірюка лиш розлютила ся — а спроваджувати гармату — буде за дорого коштувати. Строїти? Пані Сойка розпустила цїлу пачку трійки на щурі у ведрі води, додала ще до того сїм мірок синого камення: слон зїв то зі смаком, а на десер ще пів пачки мила. Потім забурмотів і пошкробав ся з задоволенєм по череві.

Одного дня прийшов Нїко нечувано втїшений з проходу до дому. Кравець, що був шість лїт челядником у Віднї, порадив йому подарувати слона промисловій школї.

Нїко написав лист до староства, що він, яко чоловік поступу і як прихильник народної просьвіти, хоче школї подарувати слона. На слонї має стояти напись: „Подарунок миляра Нїкова і його жінки".

Нема відповіди.

Аж тут прийшла пані Сойцї нова гадка в голову: Нїко мав в ночи випровадити слона далеко в поле — а бестія вже відтак піде сама в ліс.

Найблизшого ранку пані Сойка не спала цїлу ніч, а плакала з радости, а найблизшого ранку точно вернув слон сам. Виглядало так, немов би йому тут дуже подобало ся.

О десятій годинї рано приніс судовий возний скаргу від десятьох позовників, які жадали відшкодованя.

Пані Сойка дала бідному Нїкови десять помічників і кричала до нього:

— Так, тепер іди і купи ще одного верблюда!

Нїко впав перед образом св. Николая на колїна і молив ся, аби Бог був ласкавий його увільнити від слона, а зате другим людям його дати до хати. „Примітом другому милярeви, конкурентови Луці" — шептав він встидливо.

Як прийшов день судової розправи, зявив ся Нїко перед судом з цїлим тузином завізвань і зі слоном. На кінцї салї стояло десятьох його позовників — швець Максим з родиною — і учителька.

Судія переслухав всїх людий поодиноко, потім взяв великі канцелярійні ножиці і відтяв собі чотири цьвяхи, пішов до сусїдного покою — нїби то, аби пошукати книги законів — і напив ся там горівки. Вернув ся, все з журбою на чолї і оголосив рішенє:

„Справа належить до компетенції окружного суду. Нїко має відвести тимчасом зьвіря до дому".

— Я не маю дому, — каже з жалем Нїко — дім належить до жінки.

— То відведи зьвіря до дому своєї жінки!

— Вона замкнула всї двері і вихала.

— Добре! — каже судія — як так, то відошлемо слона разом з актами до окружного суду.

Нїкова замкнули до арешту, слона привязали на подвірю до стовпа.

На другий день рано два поліцаї відставили цїлий стос актів, Нїкова і слона до подавчого протоколу окружного суду.

В тім величезнім архіві, де з певностю лежать ще акти з процесу о убийство Каїн-Авель, грамота концесії на будову арки Ноя і урядовий звіт про сїм худих років в Єгипті, в тім великім архіві, повнім запорошених документів, довжних грамот і позвів, знайдених предметів, реплік, дуплік, витягів з грунтових книг і протоколів — там знайшов слон своє пристановище.

Як йому зараз першого дня не дали їсти, пожер акти з процесу о водне право з часів султана Фегіма. Як йому другого дня не дали їсти, проковтнув плік скарг о усталене границь з часів князя Михайла І. До того часу ще його бачили.

Але відтак, третого дня, прокотнув він ключ своїх актів.

І від тоді пропав без слїду. Відай ще десь жиє в якійсь великій фасцикулї, сховав ся певно і пожирає документи. Але де — сього жадний чоловік не знає. В протоколї вплинів не можна його знайти анї під С анї під жадною иншою буквою.